

'Alleen netjes werken tackelt ringrot'

Hoewel ringrot in Nederland slechts af en toe opduikt, vormt de bacterieziekte een continue dreiging voor pootaardappelbedrijven. Eind november liet de nVWA de alarmbellen weer rinkelen. Drie bedrijven bleken besmet. Plantenziektkundige Jeroen Kavelaars: „De ziekte valt alleen uit te roeien door het consequent naleven van de hygiënemaatregelen.”

Aan het begin van de winter werd de pootgoedsector opgeschrikt door drie verdenkingen van ringrot. Ze kwamen naar voren uit de routinecontrole, die de NAK uitvoert in opdracht van de nieuwe Voedsel en Warenautoriteit (nVWA), divisie Plant (tot voorkort de Plantenziektenkundige Dienst). De quarantaineziekte is niet alleen een ramp voor individuele bedrijven maar kan ook een ernstige bedreiging vormen voor de exportpositie van Nederland. We vroegen sectormanager Jeroen Kavelaars hoe het ervoor staat met de aanpak van de quarantaineziekte.

1 Wat heeft het onderzoek naar de recente ringrotverdenkingen opgeleverd?

„Van twee bedrijven in Flevoland en een in Noord-Holland staat nu vast dat er sprake is van ringrot in partijen pootgoed die onderling verwant zijn. Via het uitleveren van dit ras zijn veertien andere bedrijven hiermee in aanraking gekomen en via machines en/of opslag nog eens vijf. Alle partijen die mogelijk in contact geweest zijn met de bacterie worden 'waarschijnlijk besmet' verklaard. Zij verliezen de pootgoedstatus en worden gecontroleerd afgezet.”

2 Is het duidelijk waar de besmetting vandaan komt?

„De gezamenlijke herkomst ligt in 2008. Het betrof de vermeerdering van een Duitse partij, van oogst 2007. Dat betekent niet dat de besmetting daar ook vandaan komt. We hebben van de Duitse autoriteiten namelijk geen informatie ontvangen waaruit blijkt dat het Duitse bedrijf een relatie heeft met ringrot. De nVWA gaat er op basis van alle onderzoeks- en traceringsgegevens van uit dat de partij van oogst 2008 bij uitplant in 2009 mogelijk besmet was. Dat is de basis geweest voor de maatregelen.”

3 Het jaar 2008 is al even geleden. Hoe uitgebreid onderzoeken jullie alle tussentijdse besmettingsmogelijkheden?

„Het onderzoek richt zich op alle plekken waar kans

is geweest op contact met de bacterie. Dat gaat in de eerste plaats om klonale contacten en, daar waar in een partij de bacterie wordt aangetroffen, ook om contacten via machines, materialen, transportbanden, opslag en dergelijke. Afhankelijk van het risico, wordt er ook bemonsterd. De recente ringrotvondsten gaven aanleiding om ruim dertig bedrijven nader te onderzoeken. In totaal zijn bijna zevenhonderd monsters genomen uit 160 partijen. Een klein aantal daarvan, circa dertig monsters uit zeven partijen - alle van het betreffende ras - bleek besmet met ringrot.”

4 Hoe bepalen jullie welke maatregelen nodig zijn?

„De nVWA volgt de maatregelen die de EU-richtlijn voorschrijft. Besmette partijen worden vernietigd, waarschijnlijk besmette partijen mogen niet als pootgoed worden afgezet en soms volstaat het reinigen en ontsmetten van alle machines, kisten en andere materialen. Risicobedrijven komen onder verscherpt toezicht te staan.”

5 Bijna ieder jaar duiken er weer besmettingen op. Gaat het eigenlijk wel goed met de bestrijding van ringrot?

„Er zijn enkele factoren die het beheersen en indammen van de ziekte bemoeilijken. Ringrot kan lang achterblijven op machines, in kisten en op andere plekken. Vooral het snijden van pootgoed, maar ook opslag in kisten die ook voor andere partijen of op andere bedrijven gebruikt zijn en gezamenlijk gebruik van machines, is risicovol. Ook nemen bedrijven soms een te groot risico bij het samenvoegen van partijen pootgoed.”

6 Hoe zit dat met dat samenvoegen?

„Zolang rekening wordt gehouden met de klasse en het afkapsysteem voor pootgoed is het samenvoegen van partijen toegestaan. Maar als een restant van een partij bij een hogere klasse

wordt gevoegd dan is dat wél illegaal. En hoe dan ook: als we dan een besmetting vinden dan kan het zomaar zijn dat we in de verkeerde richting zoeken. Zorgvuldig administreren is daarom belangrijk.”

7 Hoe wijd verspreid is de ziekteverwekker? Zien we alleen het topje van de ijsberg?

„Nee, zo erg is het niet. We zouden dan meer onverwacht opduikende gevallen moeten hebben. Ook vanuit landen die het Nederlandse pootgoed afnemen komen op dit punt geen klachten binnen. Aan de andere kant duiken er vaker dan ons lief is gevallen op. Dat betekent dat we de ziekte nog niet volledig in de greep hebben.”

8 Weten we wel genoeg van de ziekte en de ziekteverwekker?

„Over de verspreiding en de levenswijze van de bacterie weten we heel veel. Er is niet zozeer sprake van gebrek aan kennis. Het gaat meer om preventie en bedrijfshygiëne.”

9 Is de monitoring intensief genoeg?

„We hebben een vrij uitgebreide algemene monitoring. Van iedere partij pootgoed wordt een monster genomen. Daarmee houden we de vinger aan de pols. Bij tracering gaan we veel dieper, tot één monster per 5 ton. Dan moeten we redeneren vanuit de twijfel, vanuit iedere individuele partij, om met zekerheid te kunnen zeggen of er een besmetting is.”

10 De nVWA geeft aan dat de aardappelsector de productstromen pootgoed en consumptieaardappelen strikter moet scheiden. Zijn de protocollen niet toereikend of worden ze niet goed nageleefd?

„De protocollen en adviezen zijn goed, de praktijk is soms wat weerbarstiger. Het blijkt steeds weer nodig om bedrijven te wijzen op het belang van goede hygiëne. De besmettingen die wij vinden, onderstrepen dat.” ■